

Početna Stranica > ... > Obiteljskopравни Predmeti I Nasljeđivanje > Obiteljsko Uzdržavanje > Germany

Obiteljsko uzdržavanje

Sadržaj omogućio

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Što u praksi znače koncepti „uzdržavanje” i „obveza uzdržavanja”? Koje osobe moraju drugim osobama plaćati doplatak za uzdržavanje?

Osobe obvezne plaćati uzdržavanje:

- djeca će možda morati plaćati uzdržavanje svojim roditeljima
- roditelji će možda morati plaćati uzdržavanje svojoj djeci
- jedan bračni drug će možda morati plaćati uzdržavanje drugom bračnom drugu
- (pra)unuci će možda morati plaćati uzdržavanje svojim (pra)bakama i (pra)djedovima
- (pra)djedovi i (pra)bake će možda morati plaćati uzdržavanje svojim (pra)unucima
- nevjenčani roditelj možda će morati plaćati uzdržavanje drugom roditelju, ako taj drugi roditelj skrbi za dijete
- registrirani partner možda će morati plaćati uzdržavanje drugom registriranom partneru.

2 Do koje godine dijete može primiti doplatak za uzdržavanje? Postoje li različita pravila za uzdržavanje maloljetnika i odraslih osoba?

Ne postoji dobna granica za plaćanje uzdržavanja djeteta: uzdržavanje se mora plaćati sve dok je dijete o njemu ovisno, osim ako je krivnja na djetetu. Međutim, čim djeca završe obrazovanje i osposobljavanje obično se od njih očekuje da se uzdržavaju sami. U njemačkom zakonodavstvu o uzdržavanju, u načelu, djeca koja su maloljetnici imaju prednost pred odraslom djecom koja su završila svoje opće obrazovanje. Propisani su stroži zahtjevi za obveznike uzdržavanja i maloljetnici imaju prednost pred punoljetnom djecom.

3 Moram li se prijaviti ovlaštenom nadležnom tijelu ili sudu kako bih dobio uzdržavanje? Koji su glavni elementi tog postupka?

Da bi obveza uzdržavanja bila priznata, osoba koja ima pravo na uzdržavanje obično mora podnijeti zahtjev sudu, Uredu za socijalnu pomoć za mlade (*Jugendamt*) ili javnom bilježniku kako bi se donijela izvršna isprava (*vollstreckungsfähiger Titel*) na temelju koje se određeni novčani iznos može prisilno naplatiti.

Zahtjev se može osporavati samo pred sudom. Međutim, obveza ispunjenja zahtjeva može se potvrditi pred javnim bilježnikom ili u Uredu za socijalnu pomoć za mlade. Nadležnost Ureda za socijalnu pomoć za mlade ograničenija je od nadležnosti javnog bilježnika: Ured za socijalnu pomoć za mlade može evidentirati obvezu uzdržavanja djeteta do 21 godine ili zahtjev majke ili oca koji proizlazi iz rođenja djeteta.

Sporovi u pogledu zahtjeva za uzdržavanje predmeti su iz područja obiteljskog prava i rješava ih obiteljski sud (*Famliengericht*). Postupak je uređen Zakonom o postupku u obiteljskim stvarima i pitanjima nadležnosti u izvanparničnim postupcima (*Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit* – FamFG) i Zakonom o parničnom postupku (*Zivilprozessordnung* – ZPO).

4 Je li moguće podnijeti zahtjev u ime rođaka (ako jest, do kojeg koljena) ili djeteta?

U skladu s člankom 1629. stavkom 1. Građanskog zakonika (*Bürgerliches Gesetzbuch* – BGB), roditelji djecu zastupaju zajednički: jedan roditelj može sam zastupati dijete ako sam ostvaruje roditeljsku skrb ili ako je ovlašten sam donositi odluke u skladu s člankom 1628. Građanskog zakonika. Drugim riječima, opće je pravilo da roditelji mogu podnijeti zahtjev u ime djeteta kao njegovi zakonski zastupnici. Međutim, u skladu s člankom 1629. stavkom 2. prvom rečenicom Građanskog zakonika, ocu i majci nije dopušteno zastupati dijete zbog opasnosti od sukoba interesa ako, u skladu s člankom 1795., skrbnik ne može zastupati dijete. To se, među ostalim, primjenjuje na pravne sporove između djeteta i bračnog druga roditelja. U tom slučaju mora biti imenovan „dodatni skrbnik“ (*Ergänzungspfleger*) koji će postupati kao zastupnik djeteta i podnijeti zahtjev u njegovo ime. Zahtjevi za uzdržavanje iznimka su od općeg pravila. U skladu s člankom 1629. stavkom 2. drugom rečenicom Građanskog zakonika, ako roditelji dijele roditeljsku odgovornost za dijete, roditelj koji brine o djetetu može podnijeti zahtjev za uzdržavanje djeteta protiv drugog roditelja. Člankom 1629. stavkom 3. Građanskog zakonika ta se odredba mijenja ako su roditelji djeteta u braku ili registriranom partnerstvu, ali žive odvojeno ili ako je u tijeku postupak razvoda ili rastave. U tom je slučaju roditelju dopušteno podnijeti zahtjev za uzdržavanje djeteta protiv drugog roditelja samo u vlastito ime. Na taj način dijete ne mora biti stranka u postupku razvoda ili rastave roditelja.

5 Ako namjeravam pokrenuti sudski postupak, kako da znam koji je sud nadležan?

Za predmete uzdržavanja nadležni su obiteljski sudovi (*Familiengerichte*), koji su odjeli općinskih sudova (*Amtsgerichte*). Sud nadležan u određenom mjestu utvrđuje se u skladu s člankom 232. Zakona o postupcima u obiteljskim stvarima i pitanjima nadležnosti u izvanparničnim postupcima.

Ako je u tijeku brakorazvodna parnica, u pravilu je mjesno nadležan onaj sud koji je bio prvostupanjski sud u postupku razvoda braka. U protivnom se mjesna nadležnost često utvrđuje na temelju uobičajenog boravišta tuženika. U postupcima koji se odnose na obveze uzdržavanja maloljetnika ili djeteta koje se smatra maloljetnikom primjenjuju se drukčija pravila. U tom je slučaju nadležan sud mjesta u kojem uobičajeno boravište ima dijete ili roditelj koji je ovlašten postupati u ime djeteta. Međutim, to se ne primjenjuje ako dijete ili roditelj imaju uobičajeno boravište izvan Njemačke.

Dijete koje želi podnijeti zahtjev za uzdržavanje protiv oba roditelja može ga podnijeti sudu koji bi bio nadležan za rješavanje zahtjeva protiv samo jednog roditelja.

6 Moram li kao podnositelj zahtjeva pokrenuti sudski postupak putem posrednika (npr. odvjetnika, središnjeg ili lokalnog nadležnog tijela, itd.)? Ako ne moram, koji se postupci primjenjuju?

U načelu stranke u postupcima radi ostvarivanja prava na uzdržavanje pred sudom mora zastupati odvjetnik. Međutim, zastupanje po odvjetniku nije nužno u slučaju zahtjeva za privremenu mjeru (*einstweilige Anordnung*). Nadalje, dijete ne mora imati odvjetnika ako mu pomoć pruža Ured za socijalnu pomoć mladima i ako ga taj ured zastupa u svrhe podnošenja zahtjeva za uzdržavanje.

7 Moram li platiti pristojbe za pokretanje sudskog postupka? Ako moram, koliko će one približno iznositi? Ako nemam dovoljna financijska sredstva, mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Sudski troškovi postupaka radi ostvarivanja prava na uzdržavanje naplaćuju se u obliku pristojbi ili naknada. Iznos tih troškova temelji se na vrijednosti zahtjeva, tijeku sudskog postupka i specifičnim okolnostima predmeta.

Troškove poglavito snosi stranka kojoj je sud to odredio u presudi. To je u načelu stranka koja je izgubila spor.

Tužitelji koji zbog osobnih ili ekonomskih razloga ne mogu u potpunosti namiriti sve sudske troškove, ili koji ih mogu plaćati samo u obrocima, imaju pravo na pravnu pomoć (*Verfahrenskostenhilfe*) za pokriće troškova sudskih postupaka radi ostvarivanja prava na uzdržavanje. Međutim, planirani sudski postupak ili obrana moraju pokazivati razumnu mogućnost za uspjeh i ne smiju se činiti ispraznima. Ovisno o dohotku i imovini tužitelja, pruženom pravnom pomoći mogu se u potpunosti ili djelomično pokriti sudski troškovi i troškovi odvjetnika stranke, ali ne i troškovi odvjetnika protustranke ako izgubi spor.

8 Kakvo će uzdržavanje sud vjerojatno odobriti? Kako se izračunava iznos održavanja? Je li moguće revidirati sudsku odluku ako se troškovi života ili obiteljske okolnosti promijene? Ako jest, kako (npr. putem automatskog sustava indeksacije)?

Uzdržavanje se mora plaćati redovito. Iznos uzdržavanja utvrđuje se ovisno o zahtjevima i potrebama uzdržavane osobe i mogućnostima obveznika uzdržavanja. Viši regionalni sudovi (*Oberlandesgerichte*) pripremili su tablice i smjernice na temelju kojih se može utvrditi paušalni iznos za stavke koje treba uzeti u obzir. Tablica Višeg regionalnog suda u Düsseldorfu redovito se upotrebljava za izračunavanje iznosa za uzdržavanje djeteta.

U slučaju promjene u stvarnim okolnostima na kojima su utemeljeni sudski nalozi, ti se nalozi mogu izmijeniti na zahtjev uzdržavane osobe ili obveznika uzdržavanja. U slučaju maloljetnika, uzdržavanje djeteta može biti povezano i s indeksom u skladu s člankom 1612.a stavkom 1. prvom rečenicom Građanskog zakonika i u tom se slučaju iskazuje kao postotak najnižeg iznosa uzdržavanja koji je na snazi u određenom trenutku. Najniži iznos uzdržavanja utvrđen je u članku 1612.a stavku 1. rečenicama 2. i 3. Građanskog zakonika i povećava se prema ljestvici od tri razreda ovisno o starosti djeteta. Ako je u sudskom nalogu navedeno plaćanje uzdržavanja povezano s indeksom, nisu potrebne izmjene naloga kada dijete pređe u drugi dobni razred.

9 Kako i kome će se uzdržavanje isplaćivati?

Uzdržavanje se u načelu plaća unaprijed svaki mjesec uzdržavanoj osobi ili, u slučaju maloljetnika, roditelju koji skrbi za maloljetnika ili stranci koja je na neki drugi način ovlaštena za primanje plaćanja.

10 Ako dotična osoba (dužnik) ne plati dobrovoljno, koje je akcije moguće poduzeti kako bi ju se prisililo da plati?

Utvrđeni zahtjevi za uzdržavanje mogu se izvršiti obveznim izvršenjem (*Zwangsvollstreckung*). Obvezno izvršenje primjenjuje se u skladu s uobičajenim pravilima.

Međutim, obveza određena obvezniku uzdržavanja ojačana je činjenicom da je povreda kažnjiva u skladu s kaznenim pravom.

Osoba koja krši obvezu uzdržavanja može biti osuđena na kaznu zatvora u trajanju do tri godine ili joj može biti određeno plaćanje novčane kazne. Ako je neizbježna zatvorska kazna, sud može obustaviti kaznu i naložiti osuđenoj stranci da ispuni svoje obveze uzdržavanja. Sud će ukinuti obustavu kazne osuđene stranke ako ona ozbiljno ili uporno krši nalog i zbog toga postoji rizik da bi mogla počinuti dodatna kaznena djela, posebno povredu obveze uzdržavanja. U slučaju osoba koje nisu nikada bile osuđivane, ured javnog tužitelja može privremeno odustati od optužnice ili sud može privremeno obustaviti kazneni postupak ako je optuženiku istodobno naloženo da mora ispuniti svoje obveze uzdržavanja u navedenom iznosu.

11 Ukratko opišite sva ograničenja provedbe, posebice pravila za zaštitu dužnika i ograničenja ili rokove zastare u svom sustavu provedbe.

Pokretna imovina može se oduzeti zapljenom (*Pfändung*) koju provodi sudski izvršitelj (*Gerichtsvollzieher*) (članak 808. stavak 1. Zakona o parničnom postupku). Slučajevi u kojima je dopuštena ovakva vrsta zapljene ograničeni su člancima 811. – 812. Zakona o parničnom postupku. Izuzete su stavke iz članka 811. Zakona. To se ne primjenjuje na robu kupljenu uz pridržaj prava vlasništva do konačne uplate (*Eigentumsvorbehalt*) kako je propisano člankom 811. stavkom 2. Zakona. U člancima 811.a i 811.b Zakona dopuštena je zamjena stavki u

vrijednostima koje su razvrstane kao izuzete u skladu s člankom 811. sa stavkama niže vrijednosti koje imaju istu funkciju.

Dom obveznika uzdržavanja može se pretražiti bez njegove suglasnosti samo na temelju sudskog naloga za pretragu (članak 758.a Zakona o parničnom postupku). Zapljenu potraživanja rješava sud nadležan za postupak izvršenja.

Zapljena dohotka podliježe izuzećima iz članaka 850. i dalje Zakona o parničnom postupku. Dio dohotka koji nije moguće oduzeti ovisi ne samo o razini dohotka dužnika već i o tome koliko osoba ima zakonsko pravo primati uzdržavanje od obveznika uzdržavanja. Kao pomoć u izračunu izrađena je tablica granica izuzeća i uključena je kao prilog članku 850.c Zakona, koji se upotrebljava za utvrđivanje tablica granica izuzeća. Ta se tablica redovito preispituje i, ako je potrebno, prilagođava se razina.

Ako se izvršenje provodi na temelju zahtjeva za uzdržavanje ili zahtjeva koji se temelji na namjerno počinjenoj povredi (*unerlaubte Handlung*), u skladu s člancima 850.d i 850.f Zakona o parničnom postupku, sud nadležan za postupak može, na temelju zahtjeva uzdržavane osobe, utvrditi različite iznose koji će biti izuzeti od zapljene. Obveznik uzdržavanja može zatražiti i utvrđivanje drugog iznosa ako ima posebne osobne potrebe u skladu s člankom 850.f stavkom 1. Zakona o parničnom postupku.

Račun obveznika uzdržavanja može biti izuzet od zapljene u skladu s člankom 850.k Zakona o parničnom postupku. Takav račun naziva se još i računom izuzetim od zapljene ili „P-računom“ (*Pfändungsschutzkonto* ili *P-Konto*). Svrha mu je osigurati razuman životni standard obveznika uzdržavanja i članova njegove obitelji. P-računom automatski su zaštićeni iznosi do iznosa osnovnog izuzeća, koje trenutno iznosi 1 178,95 EUR po kalendarskom mjesecu. To se osnovno izuzeće može povećati u određenim okolnostima, npr. ako obveznik uzdržavanja ima dodatne obveze uzdržavanja. Pojednosti o iznosima izuzetima od zapljene možete pronaći ovdje:

<http://www.bmfv.de/DE/Themen/FinanzenUndAnlegerschutz/Zwangsvollstreckung/Pfaendungsschutz/Pfaendungsschutzkonto.html>. Dječji doplati i određena plaćanja iz sustava socijalne sigurnosti uživaju dodatnu zaštitu. Kako bi osigurao takvu zaštitu, obveznik uzdržavanja u načelu mora samo dostaviti dokaze banci. U posebnim slučajevima, kada obveznik uzdržavanja ima posebne potrebe zbog bolesti, iznos na računu koji će biti izuzet od zapljene može pojedinačno prilagoditi sud nadležan za postupak izvršenja.

Uobičajeni rok zastare od tri godine primjenjuje se na zahtjeve za uzdržavanje (članak 195. Građanskog zakonika), pri čemu to razdoblje započinje na kraju godine u kojoj je zahtjev podnesen i o kojem je uzdržavana osoba obaviještena (članak 199. stavak 1. Građanskog zakonika). Zaseban rok zastare od 30 godina primjenjuje se samo na dugove u utvrđenom uzdržavanju (članak 197. stavak 1. točka 3. Građanskog zakonika): razdoblje počinje teći od datuma obvezujuće odluke suda ili izdavanja izvršne isprave, ili kako je utvrđeno u zapisniku (članak 201. stavak 1. Građanskog zakonika).

Zastara zahtjeva za uzdržavanje može se obustaviti. Obustava znači da razdoblje u kojem je zastara obustavljena nije uključeno u rok zastare (članak 209. Građanskog zakonika). To se odnosi na uzdržavanje djeteta dok dijete ne navrší 21 godinu (članak 207. stavak 1. druga rečenica točka 2.a Građanskog zakonika).

Ako se poduzme pravna radnja izvršenja ili se podnese zahtjev za pravnom radnjom izvršenja, uobičajeni rok zastare od tri godine ponovno počinje (članak 212. stavak 1. točka 2. Građanskog zakonika). Time se sprječava zastara utvrđenih budućih zahtjeva za uzdržavanje.

12 Postoji li organizacija ili nadležno tijelo koje mi može pomoći pri osiguranju uzdržavanja?

Nalog za uzdržavanje redovna je izvršna isprava (*Vollstreckungstitel*) za novčanu tražbinu, što znači da u načelu uzdržavana osoba mora ispunjavati uobičajena pravila za izvršenje i sama izvršiti tražbinu.

Međutim, Ured za socijalnu pomoć djeci može pomoći kad je riječ o naplati ako pomaže djetetu u skladu s člankom 1712. Građanskog zakonika. Može pomoći djetetu na temelju zahtjeva roditelja koji snosi isključivu odgovornost za dijete ili, ako roditelji zajednički snose odgovornost, na zahtjev roditelja koji skrbi o djetetu.

Treba razlikovati između tog scenarija i druge vrste slučaja: stranka koja ima pravo na uzdržavanje može

dobivati određena plaćanja iz sustava socijalne sigurnosti kojima se zadovoljava potreba koja bi se inače pokrivala plaćanjem uzdržavanja. Ako primatelj takvih davanja iz sustava socijalne sigurnosti ima neplaćenih tražbina za uzdržavanje od obveznika uzdržavanja, zahtjev za uzdržavanje u načelu se prenosi na odgovorno javno tijelo koje zatim može u vlastito ime potraživati uzdržavanje.

U određenim slučajevima u kojima dijete odgaja samohrani roditelj i drugi roditelj ne plaća uzdržavanje u novcu, pravo na plaćanja proizlazi iz Zakona o predujmovima za uzdržavanje (*Unterhaltsvorschussgesetz* – UVG). Ured za plaćanje predujmova za uzdržavanje (*Unterhaltsvorschusskasse*) zatim naplaćuje tražbinu za uzdržavanje koja je na njega prenesena.

Nadalje, ako obveznik uzdržavanja ne plaća uzdržavanje, i ako se mora plaćati socijalna pomoć (*Sozialhilfe*) (pod pretpostavkom da su ispunjeni drugi uvjeti za socijalnu pomoć), zahtjevi za uzdržavanje prelaze na pružatelja socijalne pomoći (na isti način kao i za prethodno navedene predujmove) i pružatelj socijalne pomoći zatim može provesti izvršenje. U slučaju osnovnih davanja za nezaposlene (*Grundsicherung für Arbeitssuchende*), prijenos se provodi samo na temelju pisane obavijesti platitelja obvezniku uzdržavanja.

13 Mogu li organizacije (državne ili privatne) unaprijed u cijelosti ili djelomično umjesto dužnika isplatiti uzdržavanje?

Plaćanja u skladu sa Zakonom o predujmovima za uzdržavanje te plaćanja socijalne pomoći i davanja za nezaposlene iz 12. pitanja neovisna su plaćanja iz sustava socijalne sigurnosti s definiranim područjem primjene i nisu plaćanja uzdržavanja u užem smislu. Njih tužitelju izravno plaćaju nadležna javna tijela. Ona ne ovise o tome može li se naplatiti tražbina za uzdržavanje. Javna tijela na koje je prenesena tražbina za uzdržavanje mogu izvršiti tražbinu u vlastito ime.

Za razliku od plaćanja u skladu sa Zakonom o predujmovima za uzdržavanje te plaćanja socijalne pomoći i davanja za nezaposlene, pomoć koju pruža Ured za socijalnu pomoć mladima ne čini zasebno pravo na plaćanje odgovornog javnog tijela. U tom je slučaju uloga javnog tijela ograničena na pružanje pomoći uzdržavanoj osobi u podnošenju zahtjeva za uzdržavanje te u postupku izvršenja.

14 Ako se nalazim u ovoj državi članici, a dužnik ima prebivalište u drugoj državi:

14.1 Mogu li dobiti pomoć nadležnog tijela ili privatne organizacije u toj državi članici?

Ako stranka koja ima pravo na uzdržavanje želi izvršiti tražbinu za uzdržavanje prijavljenu protiv obveznika uzdržavanja koji ima boravište u inozemstvu, može zatražiti pomoć Saveznog ureda za pravosuđe (*Bundesamt für Justiz*) u Bonnu. Savezna Republika Njemačka imenovala je Savezni ured za pravosuđe središnjim tijelom za prekogranične postupke radi ostvarivanja prava na uzdržavanje.

14.2 Ako da, kako se mogu obratiti tom nadležnom tijelu ili privatnoj organizaciji?

U skladu s člankom 55. Uredbe EU-a o uzdržavanju, člankom 9. Haške konvencije o uzdržavanju iz 2007. ili člankom 2. stavcima 1. i 2. Konvencije UN-a iz 1956. uzdržavana osoba koja ima boravište u Njemačkoj podnosi zahtjev zamoljenom središnjem tijelu putem Saveznog ureda za pravosuđe u Bonnu. Za više informacija vidjeti: https://www.bundesjustizamt.de/DE/Themen/Buergerdienste/AU/AU_node.html

Kontaktne podaci središnjeg tijela:

Bundesamt für Justiz

Referat II 4
53094 Bonn
Njemačka

E-pošta: auslandsunterhalt@bfj.bund.de

Telefon: +49(0)228 99410 6434

15 Ako se nalazim u drugoj državi, a dužnik se nalazi u toj državi članici:

15.1 Mogu li izravno uputiti zahtjev takvom nadležnom tijelu ili privatnoj organizaciji u toj državi članici?

Uzdržavane osobe koje imaju boravište u inozemstvu mogu podnijeti zahtjev središnjem tijelu u zemlji boravišta u skladu s člankom 55. Uredbe EU-a o uzdržavanju, člankom 9. Haške konvencije o uzdržavanju iz 2007. ili člankom 2. stavcima 1. i 2. Konvencije UN-a iz 1956.

15.2 Ako mogu, kako se mogu obratiti tom nadležnom tijelu ili privatnoj organizaciji i kakvu vrstu pomoći mogu primiti?

Ti zahtjevi moraju biti podneseni putem središnjeg tijela u državi boravišta. Taj ih ured prosljeđuje središnjem tijelu Savezne Republike Njemačke (vidjeti 14.2).

16 Obvezuje li tu državu članicu Haški protokol iz 2007.?

Da.

17 Ako državu članicu ne obvezuje Haški protokol iz 2007., koji će se zakon primjenjivati na zahtjev za uzdržavanje prema pravilima međunarodnog privatnog prava? Koja su odgovarajuća pravila međunarodnog privatnog prava?

Nije primjenjivo.

18 Koja su pravila za pristup pravosuđu u prekograničnim slučajevima unutar EU-a u skladu sa strukturom poglavlja V. Uredbe o uzdržavanju?

Pristojbe za postupke radi ostvarivanja prava na uzdržavanje u načelu se plaćaju unaprijed. U području obuhvaćenom Uredbom o uzdržavanju pravna pomoć dodjeljuje se u skladu s člancima od 44. do 47. Uredbe. Obveza plaćanja unaprijed ne primjenjuje se u određenim okolnostima, posebno ako je odobrena pravna pomoć.

19 Koje je mjere donijela ova država članica kako bi osigurala funkcioniranje aktivnosti opisanih u članku 51. Uredbe o uzdržavanju?

Njemačka je svojem središnjem tijelu, Saveznom uredu za pravosuđe (*Bundesamt für Justiz*), dodijelila potrebne ovlasti za osiguranje učinkovitosti mjera opisanih u članku 51.

Ova je internetska stranica dio portala [Vaša Europa](#).

Važno nam je vaše [mišljenje](#) o korisnosti pruženih informacija.

■ Posljednji put ažurirano: 06/01/2025

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJP-a. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o

autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.